

**PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI TANOWO
DO ROKU 2022**

Wstęp

Plan Rozwoju Miejscowości Tanowo do roku 2022 jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu wskazanie kierunków rozwoju miejscowości, wyznaczenie celów i działań opartych na analizie istniejących uwarunkowań oraz został sporządzony przy udziale i akceptacji mieszkańców.

Konieczność opracowania Planu Rozwoju Miejscowości Tanowo do roku 2022 w sposób formalny wynika z Wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich a w szczególności wytycznych Osi 3 PROW – Działanie Odnowa i Rozwój Wsi oraz Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 sierpnia 2017 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne” operacje typu „Kształtowanie przestrzeni publicznej” oraz operacje typu „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego” w ramach działania Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Oś 3 zakłada między innymi wpieranie działań mających wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi.

Warunkiem uzyskania wsparcia ze środków unijnych jest posiadanie dokumentu strategicznego dotyczącego obszaru, na którym planowana jest realizacja operacji, określającego strategię rozwoju oraz obszary lub cele lokalnej polityki rozwoju.

Wskazane w Planie Rozwoju Miejscowości inwestycje stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe ze środków strukturalnych Unii Europejskiej i innych środków pomocowych. Dokument jest spójny ze Strategią Rozwoju dla Gminy Police. Identyfikacja projektów jest zgodna z Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego ustalającym przeznaczenie i zasady gospodarowania terenami w Gminie Police oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Police. Realizacja wskazanych przedsięwzięć inwestycyjnych jest uzależniona od odpowiedniego montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł.

1. Charakterystyk miejscowości Tanowo.
2. Analiza uwarunkowań rozwoju miejscowości Tanowo.
3. Cele rozwojowe i planowane działania.
4. Plan finansowy.
5. Zgodność z dokumentami strategicznymi.

1. Charakterystyka miejscowości.

Tanowo – jedno z 12 sołectw położonych w gminie Police, między Policami a Szczecinem, 7 km na północ od jeziora Głębokie. Na obszarze sołectwa znajdują się miejscowości: Dobieszczyn, Gunice, Podbrzezie, Poddymín, Węgornik, Zalesie. Sołectwo obejmuje powierzchnię 1516 (w tys. m²) i liczy 1799 mieszkańców.

Mapa 1. Położenie miejscowości Tanowo. Opracowanie własne.

Rys historyczny

Pierwsza wzmianka o Tanowie (niem. Falkenwalde - Sokoli Las) pochodzi z 1277 roku i mówi o przekazaniu wsi przez księcia Barnima I klasztorowi Augustianów w Tatyni. Trzy lata później powstał kościół i zameczek obronny. Po sekularyzacji zakonu w połowie XVI w. osada wróciła w posiadanie

książąt. Legenda głosi, że w XV wieku kapłani (żercy) zostali zakłęci w lipy – odtąd niewielkie wzniesienie w centrum miejscowości nosi nazwę Góra Żalisko.

W XVII wieku kolonizatorzy wprowadzili typ budownictwa ryglowego: powstały nowe budynki i kościół (istniał do 1901). Na przełomie XIX i XX wieku osada miała charakter typowo rolniczy, oraz znana była jako miejsce polowań - wybudowano wówczas dwa pałace myśliwskie. Wieś Tanowo pierwotnie zbudowano na planie owalnicy, później przebudowano w ulicówkę.

Współcześnie wieś ma charakter podmiejski, rozbudowana jest w układzie przestrzennym wielodrożnicy z czytelnymi dawnymi układami przestrzennymi. W zabudowie dominują domy murowane, sporadycznie zachowała się zabudowa ryglowa z II poł. XIX w.

Zabytki

Na północnym skraju miejscowości znajduje się poewangelicki kościół z pierwszej połowy XX wieku ze szkieletową dzwonnica z 1807, oraz dawnym cmentarzem objętym ochroną krajobrazu. Chałupa przy ul. Szczecińskiej 67 o konstrukcji ryglowej typu szeroko fasadowego, czteroizdebna z II poł. XIX w. jest wpisana do rejestru zabytków. W gminnej ewidencji zabytków znajduje się 29 obiektów, w wojewódzkiej 15 a 1 w rejestrze zabytków.

Jezioro Bartoszewo

Od roku 1900 jezioro spełniało funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną. Zbudowano tam więc przystań i pomosty cumownicze dla łodzi, a w 1935 roku restaurację. W każdą letnią niedzielę brzegi jeziora oblegały grupy mieszczuchów. Przebieg I i II wojny światowej nie spowodował żadnych zmian w sytuacji gospodarczej wsi. W trakcie działań wojennych 1939-45 na zachodnim brzegu jeziora, w 1940 roku hitlerowcy rozmieścili baterie przeciwlotnicze o kryptonimie 1/462, chroniąc Police wraz fabryką benzyny syntetycznej przed nalotami. Obecnie jezioro pełni funkcje rekreacyjne i wędkarskie. Zajmuje powierzchnię 3,9 ha a głębokość maksymalna wynosi 2,5 m.

2. Charakterystyka miejscowości.

Tanowo jest w pełni wykształconym ośrodkiem usług podstawowych, wspomagającym funkcjonowanie miasta Police. Zakłada się tu lokalizację osiedlotwórczych inwestycji strefy gospodarczej i urządzeń z zakresu infrastruktury społecznej. Przez miejscowości sołectwa Tanowo przebiega transgraniczna ścieżka rowerowa wokół Zalewu Szczecińskiego. Specjalizacją obszaru jest niewątpliwie turystyka kwalifikowana w oparciu o walory przyrodniczo – krajobrazowe z koncentracją programu dydaktycznego w Zalesiu. Teren między Tanowem i Trzeszczynem wyznaczono na strefę produkcyjno – usługową.

Tanowo rozrasta się w imponującym tempie, co wiąże się potrzebą rozbudowy infrastruktury miejscowości. Jest ośrodek zdrowia, poczta, szkoła podstawowa, przedszkole publiczne, dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze (Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy oraz Dom Dziecka), Ochotnicza Straż Pożarna, zakłady produkcyjne i usługowe, warsztaty, sklepy. Rozwój miejscowości jest zdeterminowany atrakcyjnym położeniem na trasie Police – Szczecin, bliskością Niemiec – Hintersee i dalej Eggesin, Ueckermünde, Anklam, Greifswald. Nie wjeżdżając do centrum Polic można dojechać do Trzebieży i Nowego Warpna. Przez Tanowo kierujemy się do jeziora Głębokie, Dobieszczyna, Rezerwatu Świdwie. Dostępność komunikacyjna jest podkreślona malowniczym położeniem wśród lasów Puszczy Wkrzańskiej. Do jeziora Świdwie można dotrzeć z Tanowa popularnym szlakiem turystycznym przez Węgornik.

Pomimo, że ceny działek w Tanowie są wysokie coraz więcej ludzi buduje tu swoje domy. W ciągu ostatnich lat przybyło wiele nowych ulic, przy których usytuowano nowe zabudowania. Na charakter miejscowości ma wpływ potencjał społeczny i gospodarczy. Tanowo jest społecznością ludzi młodych i coraz lepiej wykształconych. Prężnie działa Rada Sołectwa – organizuje imprezy, spotkania integracyjne, turnieje rodzinne, warsztaty rękodzieła, wokalne, zajęcia dla dzieci i młodzieży, seanse kina plenerowego. Rada dba o seniorów i osoby samotne. Organizowane są obchody Dni Tanowa, Dzień Chleba, wyjazdy, w tym do partnerskiej wsi po stronie niemieckiej – Luckow: festyny, dożynki. Funkcjonuje chór „To i owo”. Powstał pod koniec 2015 roku z oddolnej inicjatywy rodziców dzieci ze szkoły podstawowej w Tanowie. Mieszkańcy aktywnie uczestniczą w konsultacjach dotyczących przedsięwzięć infrastrukturalnych, nazewnictwa ulic, zgłaszając projekty do budżetu obywatelskiego. W 2017 r. oddano do użytku scenę plenerową przy kompleksie sportowym, która powstała właśnie w ramach tego przedsięwzięcia. Teren wokół został zagospodarowany przez mieszkańców, którzy licznie biorą udział w inicjatywach związanych z sadzeniem kwiatów, krzewów, budowaniem chodnika. Intensywność działań społecznościowych podkreśla fakt, że Tanowo zajęło trzecie miejsce w I edycji Sołtysiady, która odbyła się 30 września 2017 r. Od ponad 5 lat działa drużyna harcerska „Sokoły”. W sferze społecznej swoją działalność zaznaczyło stowarzyszenie Sokoli Las i Klub Sportowy Tanovia Tanowo, który powstał w 2010 r. Klub powstał z inicjatywy sołtysa Tanowa - Zygmunta Kołackiego oraz członków Rady Sołectkiej. Działalność Klubu ma na celu integrację środowiska tanowskiego poprzez wspieranie drużyny podczas rozgrywek sportowych i zachęcanie mieszkańców do uprawiania sportu.

Wieloma inicjatywami wykazuje się Dom Dziecka. Organizowane są aukcje na rzecz potrzebujących, dzieci nadają lokalny order uśmiechu osobom i podmiotom wspomagającym działalność placówki, współpracują ze szwedzką fundacją „Polens Projekt”, działa „Galeria TaNowa”.

W Tanowie mają swoją siedzibę liczne podmioty gospodarcze. Wzrost liczby mieszkańców idzie w parze z rozwojem istniejących i powstawaniem nowych przedsiębiorstw, warsztatów i firm usługowych - branża elektrotechniczna, naprawa samochodów, produkcja sprzętu gaśniczego, krawiectwo, produkcja opakowań, okien (WESA), wyrobów z tworzyw sztucznych. Oprócz sklepów spożywczych jest sklep budowlany i z artykułami chemicznymi, piekarnia Jackowscy. W Tanowie działa też szkoła leśna. Usługi świadczy optyk, elektryk i stomatolog. Najbardziej znane podmioty gospodarcze to ELGAT, spółka Kuda Phonebase Polska (akcesoria do samochodów), GARO (elektronika). Przedsiębiorcy z Tanowa chętnie angażują się w bezpłatne akcje związane np. z wyrównywaniem nawierzchni dróg gruntowych.

W ramach dofinansowania ze środków RPO WZ na lata 2014-2020 przy wsparciu samorządów powiatu polickiego w 2018 r. zostanie oddane do użytku Hospicjum stacjonarne Królowej Apostołów. W 2010 r. parafia w Tanowie aktem notarialnym przejęła grunt przy ulicy Szczecińskiej. Na placu o powierzchni 3262 m² ustawiono ołtarz polowy. ¹

Aspekt przyrodniczo – ekologiczny

Na terenie Sołectwa Tanowo znajdują się następujące obszary chronione:

1. Rezerwat Świdwie – ustanowiony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 stycznia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1963 r. Nr 14, poz. 82).
2. Obszar Natura 2000 – Ostoja Wkrzańska (PLB 320014) – ustanowiony jako OSO (Obszar Specjalnej Ochrony) na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. (Dz.U. Nr 229, poz.2313).
3. Obszar Natura 2000 – Jezioro Świdwie (PLB 320006) - ustanowiony jako OSO (Obszar Specjalnej Ochrony) na podstawie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 229, poz.2313).
4. 3 pomniki przyrody znajdujące się na terenie należącym do Nadleśnictwa Trzebież:
Ustanowione na podstawie uchwały nr XIV/136/2015 z dnia 22 grudnia 2015 r.:
  - Dąb szypułkowy „Barnim” – Obwód mierzony na wysokości 1,3m wynosi 405 cm, wysokość wynosi 27m
  - Buk zwyczajny „Wiktor” - Obwód mierzony na wysokości 1,3m wynosi 420 cm, wysokość wynosi 28mUstanowiony na podstawie uchwały nr XXXI/228/05 z dnia 30 marca 2005r. :
  - Buk zwyczajny - Obwód mierzony na wysokości 1,3m wynosi 400cm, wysokość drzewa 29m,

Lasy Puszczy Wkrzańskiej stanowią obszar o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjno-wypoczynkowych. To raj dla wszystkich, którzy na łonie natury znajdują spokój i miejsce regeneracji sił niezbędnych do codziennej pracy. Rostoka Odrzańska cieszy się ogromnym zainteresowaniem wśród amatorów wędkowania oraz stanowi doskonałe miejsce do żeglowania i organizowania spływów kajakowych. Wyjątkową atrakcją turystyczną sołectwa Tanowo jest Rezerwat Przyrody Świdwie. Jest to unikalny w skali europejskiej rezerwat ptactwa wodnego i błotnego.

---

¹ Źródła: Jan Matura, Tanowo wczoraj i dziś, Police 2011

Obejmuje obszar 890 ha jeziora Świdwie i podmokłe tereny wokół niego. W okresie lęgowym przebywa tu ponad 160 gatunków ptaków. Świdwie jest ważnym żerowiskiem i miejscem odpoczynku dziesiątek tysięcy ptaków na trasie ich wędrówek pomiędzy północną Skandynawią a basenem Morza Śródziemnego. Corocznie rezerwat odwiedza ponad 20 tys. osób, głównie z kraju, choć jest również popularny wśród Niemców i Skandynawów. Rezerwat jest węzłem licznych szlaków turystycznych. Celem ochrony jest zachowanie zarastającego jeziora Świdwie oraz przyległych lasów i innych gruntów stanowiących ostoję licznych gatunków ptaków jak również będących miejscem odpoczynku i żerowania ptaków przelotnych. Około 59% rezerwatu to bagna, 20% zajmują użytki rolne, 18% to lasy, a 8% stanowią wody. Świat zwierzęcy rezerwatu to głównie awifauna reprezentowana przez 218 gatunków m.in.: wodnik, potrzos, rybitwa czarna, gęś gęgawa, derkacz, żuraw. Z pozostałych kręgowców można wyróżnić 10 gatunków ryb, 12 gat. płazów, 5 gat. gadów i 45 gat. ssaków. Na terenie rezerwatu występują również rośliny znajdujące się na listach rzadkich, ginących i zagrożonych roślin m.in.: wiciokrzew pomorski, kruszczyk szerokolistny, bobrek trójlistny.

Rezerwat przyrody „Świdwie” jest chroniony Konwencją Ramsarską jako naturalne środowisko życia ptactwa wodnego. W 1984 roku został zgłoszony do spisu obszarów wodno – błotnych o międzynarodowym znaczeniu. Jezioro Świdwie jest niedostępne, teren wokół jeziora ma charakter bagienny. Rezerwat obejmuje obszar jeziora, gruntów ornych, pastwisk i nieużytków. Celem ochrony jest zachowanie zarastającego jeziora Świdwie, lasów, gruntów stanowiących ostoję ptactwa, miejsce żerowania i odpoczynku ptaków przelotnych. Na obszarze wokół Jeziora Świdwie planowane jest utworzenie transgranicznego obszaru chronionego „Świdwie – Gottesheide”. Rezerwat można oglądać z wieży widokowej. Ostoja „Jezioro Świdwie” to ważny elementem korytarza ekologicznego ptaków, uznany obszar o znaczeniu międzynarodowym.. Część ostoi objęta jest ochroną jako rezerwat przyrody Świdwie oraz jako Ostoja Konwencji Ramsarskiej. Stwierdzono występowanie 39 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz co najmniej 29 regularnie występujących gatunków ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 2009/147/WE. perkoz rdzawoszyi, bocian czarny, bocian biały, gęś zbożowa, gęś białoczelna, gęgawa, krakwa, kania czarna, kania ruda, bielik, orlik krzykliwy, rybołów, wodnik, kropiatka, zielonka, żuraw, rybitwa czarna, podróżniczek. Wartość przyrodniczą obszaru wzbogaca obecność: ośmiu typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, trzech gatunków bezkręgowców, dwóch gatunków płazów oraz trzech gatunków ssaków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Tanowo jest jednym z głównych rejonów hydrogeologicznych Gminy Police. Ujęcie wody – Tanowo charakteryzuje się dobrą jakością wody. W Tanowie stwierdzono występowanie pokładów węgla brunatnego o wysokiej wartości energetycznej – złoża są zbyt głębokie do eksploatacji.

Na obszarze Tanowa występują dwie węzłowe strefy faunistyczne:

1. Nad Gunicą – łąki użytkowane rolniczo i nieużytki łąkowe nad ciekami.
2. Obszar między Tanowem a Dobieszczynem - bagna, tofowiska, lasy, łąki, dolina Gunicy, jezioro Świdwie.

W lasach spotkać można: lipy, sosny wejmuta, dęby czerwone i modrzew krzaczasty.

Dobieszczyń

Na północny – zachód od Dobieszczyńa znajduje się jedyne w Polsce i największe w Europie stanowisko gleby ochrowej (czerwona ziemia).

Węgornik

Osada znajduje się kilkaset metrów od rezerwatu Świdwie. Na terenie miejscowości znajduje się niewielki dworek o wysokim ceramicznym dachu. Obszar na zachód od Tanowa zwany „Węgornickimi łąkami” jest proponowany jako obszar chronionego krajobrazu ze względu na wyróżniający się krajobraz i zróżnicowany ekosystem. Jest to ekosystem leśny Puszczy Wkrzańskiej oraz kompleks łąk torfowiskowych. Użytki ekologiczne w okolicach Węgornika – „Zaleskie Błota” to mozaika roślinności zaroślowej, łąkowej, szuwarowej, ziołoroślowej i porębowej z chronionymi gatunkami roślin i zwierząt. Przy drodze Tanowo – Węgornik znajdują się pomniki przyrody – aleje świerków kietkujących i kasztanowców zwyczajnych.

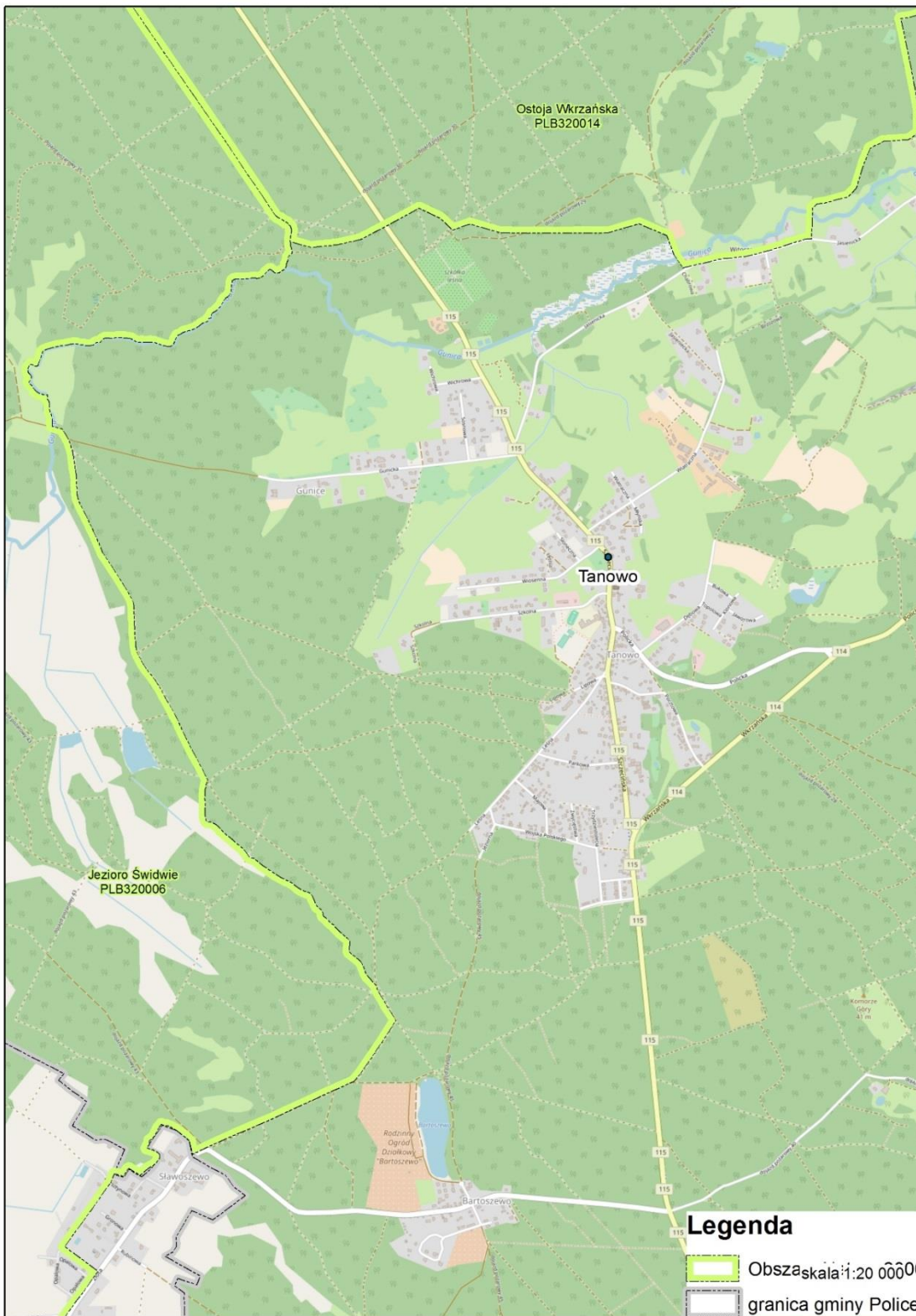
Zalesie

Osada położona jest w odległości 1 kilometra od jeziora Świdwie z pałacykiem z początku XX wieku, który obecnie jest siedzibą Nadleśnictwa Trzebież. Użytki ekologiczne w okolicach Zalesia: „Pobrzezkie łąki” z cennymi zespołami florystycznymi, „Torfowisko Zaleskie” i „Torfowisko Podbrzezie” z chronionymi gatunkami roślin i zwierząt. Zalesie posiada oczyszczalnię ścieków Nadleśnictwa Trzebież. Podbrzezie posiada własną leśniczówkę.

3. Analiza uwarunkowań rozwoju miejscowości Tanowo.

Zasoby i potrzeby sołectwa zostały określone przez samych mieszkańców podczas zebrań wiejskich. Sołectwo Tanowo położone jest wśród lasów Puszczy Wkrzańskiej, w bezpośredniej bliskości znajduje się rezerwat Świdwie oraz przepływa rzeka Gunica. Walory środowiska naturalnego są wysoko cenione przez mieszkańców, którzy zwracają szczególną uwagę na ciągłą potrzebę edukacji ekologicznej i ochrony środowiska na terenie miejscowości. Lasy otaczające Tanowo są stałym miejscem wypraw grzybiarzy. Na terenie sołectwa występują ciekawe skupiska drzewostanu: lipy, kasztanowce, cisy. Ścieżki w pobliskich lasach powinny zostać oznakowane tabliczkami z informacjami o kierunku i odległości do ciekawych obiektów. Okolice Tanowa są tak interesujące z przyrodniczego punktu widzenia, że mogłaby powstać mapa z naniesionymi ciekawymi obiektami oraz broszura o sołectwie. W samej wsi można zobaczyć obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Do imprez o randze lokalnej należą obchody Dni Tanowa oraz festyny z okazji świąt i uroczystości. W sołectwie prężnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, która prowadzi m. in. współpracę międzynarodową. Funkcjonuje również Rada Sołecka oraz Rada Rodziców przy Szkole Podstawowej, a w 2006 r. zostało zarejestrowane Stowarzyszenie „Sokoli Las”. Istnieje silna potrzeba stworzenia stałego ośrodka, który pełniłby funkcję centrum kulturalnego w stale rozrastającym się Tanowie. Ze względu na bliskość Gunicy, proponuje się organizację rzecznych spływów kajakowych. Wart zagospodarowania jest także piękny teren nad rzeką. Sukcesywnie zwiększa się liczba zwolenników jazdy konnej.

Mapa 2 Obszary chronione na terenie sołectwa Tanowo. Opracowanie własne.

W 2005 r. została zakończona gazyfikacja sołectwa. Dużym udogodnieniem komunikacyjnym była budowa ścieżek rowerowych na terenie sołectwa. Przez Tanowo przebiega linia autobusu

podmiejskiego. Częstotliwość jego kursowania jest jednak niewystarczająca, zwłaszcza w sezonie letnim. Jednocześnie zwiększa się natężenie ruchu tranzytowego przez wieś. Infrastruktura Tanowa obejmuje boisko sportowe z bieżnią i halą przy szkole podstawowej. Nakładów wymagają drogi, chodniki (ul. Szczecińska), oświetlenie (ul. Gunicka). Sieć wodociągową tworzą niebezpieczne rury azbestowo – cementowe. Istotnym przedsięwzięciem zarówno w kontekście obszarów chronionych jak i potrzeb mieszkańców jest kanalizacja miejscowości. W ramach środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pozyskano środki finansowe na budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tanowo i Witorza. Przewidywany termin zakończenia inwestycji określono na rok 2020.

Część mieszkańców Tanowa zajmuje się rzemiosłem, na co należy zwrócić uwagę w kontekście dofinansowania ze środków europejskich, podobnie jak na sektor usług małych firm i inwestorów. Stały napływ zwolenników rekreacji stwarza wolną niszę dla potencjalnych przedsiębiorców branży gastronomicznej.

Police leżą w węzłowym i atrakcyjnym punkcie na mapie turystycznej Pomorza Zachodniego – na trasie międzynarodowego szlaku rowerowego, którego częścią jest ścieżka Tanowo – Police. Przez Tanowo przebiega Szlak Puszczy Wkrzańskiej im. Stefana „Taty” Kaczmarka – czerwony pieszy szlak turystyczny o długości 45,5 km. Do wsi Tanowo dochodzi szlak czarny z Leśna Górnego. W ramach projektu „Budowa ścieżek rowerowych w Euroregionie Pomerania na odcinku pomiędzy m. Pilchowo i m. Tanowo do m. Bartoszewo oraz w Pasewalku w ramach koncepcji rozbudowy i połączenia ponadgranicznej sieci ścieżek rowerowych” zrealizowano drogę rowerową o długości 4,3 km z szarej i czerwonej kostki z polbruku, przebiegającą wzdłuż drogi wojewódzkiej 115 na odcinku Pilchowo – Tanowo oraz wzdłuż drogi powiatowej 0611Z na odcinku Pilchowo – Bartoszewo. Trasa jest planowaną częścią międzynarodowego szlaku rowerowego wokół Zalewu Szczecińskiego. Łączy ona miasto Szczecin z miejscowością Tanowo i Bartoszewo. W ramach projektu pn. „Budowa ścieżek rowerowych na trasie Tanowo – Police w ramach rozwoju turystyki aktywnej w obszarze metropolitalnym” zrealizowano południowym poboczem drogi wojewódzkiej nr 114 począwszy od miejscowości Tanowo, poprzez Trzeszczyn do Polic drogę rowerową o długości 6,8 km. Trasa stanowi fragment trasy rowerowej zapoczątkowanej w alei Wojska Polskiego w Szczecinie, przebiegającej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 115 od Szczecina do Pilchowa. Tym samym sołectwo Tanowo posiada bezpośrednie połączenie trasą rowerową zarówno do Polic jak i do Szczecina.

Jednym z ciekawszych projektów unijnych zrealizowanych w Tanowie jest Transgraniczny Ośrodek Edukacji Ekologicznej, który został uhonorowany I nagrodą w ogólnopolskim konkursie Ministerstwa Rozwoju „Polska Pięknie” w roku 2014. Obiekt powstał na terenie przygranicznym – ok. 5 km od polsko – niemieckiego przejścia granicznego Dobieszczyn – Hintersee i ok. 20 km od Szczecina. To wartościowy pod względem przyrodniczym i krajobrazowym teren, unikalny w skali Europy i kraju. Otoczenie obszarów Natura 2000 – Ostoi Świdwie z ogromnym bogactwem świata ptasiego oraz Ostoi Wkrzańskiej sprawiają, że czas spędzony w ośrodku jest niepowtarzalny. Celem oddanego do użytku w roku 2013 Transgranicznego Ośrodka Edukacji Ekologicznej jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu po obu stronach granicy. Na potrzeby TOEE przebudowano nieużytkowaną stajnię z początku XX wieku. Na powierzchni ok 900 m² powstał nowoczesny, interaktywny ośrodek edukacji ekologicznej, doskonale wyposażony i dostosowany do prowadzenia zajęć dla grup zorganizowanych i indywidualnych, niezależnie od wieku i sprawności. Programy edukacyjne zostały przygotowane w języku polskim i niemieckim. W obiekcie zastosowano nowoczesne urządzenia proekologiczne: pomy ciepła, panele słoneczne, przydomową oczyszczalnię

ścieków. Elementy te również stanowią tematy zajęć realizowanych w Ośrodku. Powstały dwie strefy użytkowania: przestrzeń rekreacyjna i dydaktyczna. W okolicy wyznaczono przyrodnicze trasy rowerowe. Otoczenie stanowi ogólnodostępna, urządzona przestrzeń publiczna z parkingiem dla autokarów, samochodów osobowych i rowerów, miejscem na ognisko, placem zabaw. W efekcie realizacji zadania powstało nowoczesne, interaktywne centrum edukacji ekologicznej łączące bogatą i różnorodną ofertę turystyczną i edukacyjną z otoczeniem bogactwa przyrody w obszarze chronionym. Ośrodek jest dostępny dla grup zorganizowanych i odbiorców indywidualnych niezależnie od pogody, wieku, narodowości, sprawności. Zajęcia odbywają się w formie warsztatów i pokazów. Dodatkowym elementem pozwalającym na przybliżenie się do natury jest drewniany taras widokowy pełniący jednocześnie punkt obserwacji zwierząt. Taras zaprojektowano w formie długiego pomostu wysuniętego w głąb przyległych łąk. Ze względu na szczególnie korzystne położenie Ośrodka umożliwiające obserwacje nieba bez sztucznego oświetlenia miasta w otoczeniu nieskażonej przyrody możliwe są nocne obserwacje nieba. Ułatwiają to 2 teleskopy stanowiące wyposażenie Ośrodka. Przedsięwzięcie zostało sfinansowane ze środków INTERREG VI A i dotacji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Aktualnie największym problemem jest brak świetlicy wiejskiej, miejsca spotkań mieszkańców, pełniącego funkcje kulturalne i społeczne oraz stworzenie oferty spędzania czasu wolnego, w tym dodatkowej nauki języków obcych. Miejscowość Tanowo charakteryzuje dynamiczny wzrost mieszkańców, którzy angażują się w życie społeczności lokalnej. Miejscowość liczy 1799 mieszkańców i nie posiada świetlicy wiejskiej co znacznie ogranicza ofertę spędzania czasu wolnego, aktywność oraz integrację lokalnej społeczności. Rada Sołecka korzysta z budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. Budynek wymaga remontu i rozbudowy w sposób pozwalający na organizację świetlicy wiejskiej. Aktualnie jest niedostosowany i niewystarczający dla potrzeb mieszkańców.

Gmina Police przygotowała dokumentację budowlaną wraz z pozwoleniem na budowę. Przedmiotowy budynek zlokalizowany przy ul. Szczecińskiej w Tanowie. Budynek jest o wysokości jednej kondygnacji, bez podpiwniczenia. Został zrealizowany w latach osiemdziesiątych dwudziestego wieku. Budynek wykonany jest w technologii tradycyjnej. Fundamenty budynku są żelbetowe. Konstrukcję nośną stanowią ściany murowane z cegły ceramicznej pełnej oraz z gazobetonu. Stropodach jest o konstrukcji masywnej: strop DZ-3 oparty na stalowych podciągach. Zakres rzeczowy dotyczący przebudowy i rozbudowy budynku świetlicy obejmuje: przebudowę części pomieszczeń, rozbudowę budynku, remont pomieszczeń z wymianą wszystkich instalacji i wszystkich warstw posadzek. Prace związane z zagospodarowaniem terenu obejmują: wycinkę 3 szt. drzew kolidujących z inwestycją, wykonanie nowych zewnętrznych odcinków instalacji sanitarnych, w tym kanalizacji sanitarnej z montażem nowego zbiornika bezodpływowego, wykonanie nawierzchni zewnętrznych z wprowadzeniem nawierzchni z kostki, betonowej, parkingu, założenie trawników, wykonanie nasadzeń zastępczych. Aktualnie budynek ma powierzchnię 16,50 m², po rozbudowie powierzchnia wynosić będzie 300,15 m². W budynku przewidziano instalacje pozwalające na uzyskanie wysokiej efektywności energetycznej. Przebudowa z rozbudową budynku OSP na potrzeby społeczności lokalnej i cele kulturalne jest najbardziej racjonalnym rozwiązaniem ze względu na położenie w centrum miejscowości.

Analiza SWOT

SIŁY	SŁABOŚCI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjał obszaru: położenie wśród lasów Puszczy Wkrzańskiej, nad jeziorem Świdwie, bliskość granicy z Niemcami. 2. Potencjał do rozwoju edukacji ekologicznej. 3. Stopniowa poprawa ekosystemu dzięki realizacji inwestycji infrastrukturalnych. 4. Atrakcyjne tereny rekreacyjno-turystyczne, dostępne dla polskich i zagranicznych turystów. 5. Znaczna powierzchnia i urozmaicenie obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. 6. Sprzyjające warunki do rozwoju turystyki aktywnej, pieszej, rowerowej, ekoturystyki. 7. Występowanie obszarów cennych przyrodniczo, w tym objętych siecią Natura 2000. 8. korzystne warunki demograficzne – potencjał ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym <p>Inne cechy obszaru</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywni i zintegrowani mieszkańcy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak ukształtowanego wizerunku i wyraźnej specjalizacji obszaru kojarzonych w otoczeniu. 2. Niedostateczny rozwój i potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej 3. Brak kanalizacji sanitarnej. 4. Niedostatecznie rozwinięta baza gastronomiczna. 5. Niedostateczna ilość miejsc parkingowych 6. Brak zaplecza kulturalnego, świetlicy wiejskiej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój nowych form i typów turystyki, szczególnie weekendowej. 2. Potencjał dla rozwoju turystyki kwalifikowanej. 3. Wzrost zainteresowania produktami lokalnymi i żywnością ekologiczną. 4. Wzrost społecznego zainteresowania ekologią. 5. Cykliczne imprezy podkreślające charakter regionu. 6. Dostępność programów pomocowych UE dla obszarów wiejskich. 7. Pozytywne wzorce rozwoju obszarów wiejskich. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klęski żywiołowe. 2. Zwiększające się możliwości wyjazdów zarobkowych. 3. Negatywne zjawiska społeczne: negatywne społecznie skutki bezrobocia, ubożenie części społeczeństwa, brak poszanowania dla terenów publicznych. 4. Wzrastająca konkurencja o pozyskanie zewnętrznych źródeł wsparcia.

4. Cele rozwojowe i planowane działania.

Cel główny: Zrównoważony rozwój obszaru oraz stworzenie warunków rozwoju jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i odwiedzającym z uwzględnieniem walorów przyrodniczo – kulturowych.

Zidentyfikowane problemy obszaru:

1. Brak świetlicy wiejskiej.
2. Niedostosowanie do aktualnych i przyszłych potrzeb infrastruktury technicznej, w tym infrastruktura drogowa, oświetlenie.
3. Brak oferty spędzania czasu wolnego.

Cele rozwojowe

1. Poprawa infrastruktury technicznej, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
2. Rozwój infrastruktury turystycznej i specjalizacji obszaru.
3. Stworzenie przestrzeni dla działań edukacyjno – kulturalnych społeczności lokalnej i organizacja oferty spędzania czasu wolnego

Planowane działania.

Cel główny	Cele rozwojowe	Działania	Źródła finansowania	
Zrównoważony rozwój obszaru oraz stworzenie warunków rozwoju jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i odwiedzającym z uwzględnieniem walorów przyrodniczo – kulturowych.	1. Poprawa infrastruktury technicznej, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej..	Poprawa oświetlenia publicznego miejscowości.	Budżet obywatelski ul. Dębowa, ul. Wiosenna – budżet gminy	2019
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Tanowie	POIŚ / budżet gminy	2020
		Kanalizacja deszczowa w drogach gminnych	Budżet gminy/ UE	Do 2022
		Przebudowa ulicy Szczecińskiej	ZZDW/ INTERREG V	Do 2019
	2. Rozwój infrastruktury turystycznej i specjalizacji obszaru.	Rozwój terenów rekreacyjnych	Budżet obywatelski	Do 2022
		Rozwój oferty gastronomicznej, w tym opartej na produktach lokalnych.	Środki prywatne/UE	Do 2023

	3. Stworzenie przestrzeni dla działań edukacyjno – kulturalnych społeczności lokalnej i organizacja oferty spędzania czasu wolnego	Przebudowa z rozbudową budynku OSP na cele społeczno – kulturalne świetlicy wiejskiej.	PROW/ budżet gminy	Do 2019
		Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych o charakterze kulturalnym i edukacyjnym.	Środki prywatne/ budżet gminy/ środki UE	2019 - 2022

4. Zgodność z dokumentami strategicznymi.

Strategia Rozwoju dla Gminy Police

Dokument jest spójny ze Strategią Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020. Przedsięwzięcia określone w planie działań są zgodne z Priorytetem I Poprawa konkurencyjności Gminy Police Cel 1. Sprawny, funkcjonalny i bezpieczny system komunikacyjny w gminie (Przebudowa ulicy Szczecińskiej, Kanalizacja deszczowa w drogach gminnych); Cel 2. Nowoczesna infrastruktura ochrony środowiska (Budowa kanalizacji sanitarnej w Tanowie).

Zapewnienie nowoczesnej i kompleksowej infrastruktury ochrony środowiska naturalnego, w tym kanalizacji sanitarnej wzmocni potencjał inwestycyjny, poprawi jakość życia mieszkańców, stan środowiska naturalnego oraz pozwoli na zrównoważone i racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych. Obecny stan infrastruktury technicznej jest niewystarczający. Poprawa infrastruktury transportowej i powiązań komunikacyjnych, w tym budowa dróg lokalnych i dojazdowych obsługujących mieszkańców w gminie Police w bezpośredni sposób wpłynie na poprawę konkurencyjności i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej terenów. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczono znaczną ilość terenów pod budownictwo mieszkaniowe i jednorodzinne cieszące się coraz większym zainteresowaniem.

Program jest spójny ze Strategią Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020 w zakresie Priorytetu II Cel 4 Rozwój turystyki, sportu i rekreacji. Działaniem 1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej. Działaniem 3. Kreowanie produktów turystycznych o znaczeniu regionalnym (Rozwój terenów rekreacyjnych, Rozwój oferty gastronomicznej, w tym opartej na produktach lokalnych). Jest zgodny z Priorytetem III Cel 1. Nowoczesna baza edukacyjna. Cel 5. Wspieranie aktywności lokalnej. Cel 2. Dostęp do zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty kulturalnej (Przebudowa z rozbudową budynku OSP na cele społeczno – kulturalne świetlicy wiejskiej, Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych o charakterze kulturalnym i edukacyjnym).

Mieszkańcy gminy są najważniejszym adresatem działań samorządu. Podstawowym zadaniem władz lokalnych jest podnoszenie jakości życia członków lokalnej wspólnoty. Działania podejmowane w programie są ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz stworzenie możliwości dla rozwoju indywidualnego, podnoszenia poziomu życia, zapewnienia dostępu do wiedzy, informacji,

aktywnych form spędzania czasu wolnego, rozwoju osobistego, wypoczynku, oferty kulturalnej i edukacyjnej.

W ramach Priorytetu III Poprawa jakości życia mieszkańców. Cel 3 Działanie 5 wskazano konieczność organizacji terenów rekreacyjnych i edukacyjnych na terenie każdego osiedla i sołectwa w gminie.

Istotnym elementem służącym zapewnieniu społecznościom lokalnym przestrzeni do aktywności, integracji i rozwoju jest budowa świetlic wiejskich. Zasoby środowiska naturalnego gminy Police stanowią szczególną wartość. Dbłość o stan środowiska naturalnego, rewitalizacja i zachowanie walorów przyrodniczych sprzyjać będzie bezpieczeństwu ekologicznemu oraz rozwojowi funkcji turystycznych i rekreacyjnych, tworząc przyjazne środowisko dla mieszkańców. Stan środowiska naturalnego jest jednym z ważniejszych elementów zrównoważonego rozwoju gminy.

Zgodność z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020

Program Rozwoju Miejscowości Tanowo do roku 2022 jest zgodny z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 w zakresie celów i działań przewidzianych w ramach Osi 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej oraz Działaniem: Odnowa i rozwój wsi. Realizacja przedsięwzięć przewidzianych do realizacji zgodnie z Programem Rozwoju Miejscowości jest zgodna w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz przez podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich. Planowane inwestycje będą wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi. Umożliwią rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłyną na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.